

3 ذی‌القعدة؛ مصادف با درگذشت «ابوالحسن مغربی»

سوم ذی‌القعدة سال 400 هجری قمری، «علی بن حسین بن علی»، معروف به «ابوالحسن مغربی» از روایان حدیث شیعه درگذشت.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، 1029 سال پیش، سوم ذی‌القعدة سال 400 هجری قمری، «علی بن حسین بن علی» معروف به «ابوالحسن مغربی» از خاندان شیعه مذهب و از امدان حمدانه، ه آل نبهه د، کشتا، دسته‌جمعه، امدان ه قاضان که به دسته، خلیفه الحاکم انجام گ‌فت، کشته شد.

ابوالحسن مغربی ظاهراً جز اشتغال به

امور سیاسی و نظامی، با عالمان و

روایان نیز مراوده داشت و خود دوستدار

حدیث بود. چنان‌که گفته‌اند از دایی خود

هارون بن عبدالعزیز اوارجی حدیث نقل

می‌کرد و حافظ عبدالغنی از او روایت

کرده است

اگر چه پژوهش درباره خاندان مغربی که بیش از يك قرن در حوادث پر مخاطره سده‌های 4 و 5 قمری (10 و 11 م) در شام و مصر و عراق نقشی داشتند، معمولاً با

ابوالحسن مغربی آغاز می‌شود، ولی پیشینه فعالیت سیاسی و دیوانی این خاندان دست کم به دو نسل پیش از او باز می‌گردد، آن‌جا که از ابوالحسن علی بن محمد

نیاک ابوالحسن مغربی به عنوان ناظر دیوان المغرب دستگاه خلافت بغداد یا ولایت‌دار بخش غربی بغداد یاد شده است و هم از این رو آنان به مغربی شهرت یافتند.

این خلکان از روایتی یاد کرده است که این خاندان را ایرانی دانسته‌اند و نسب آنان را به بهرام گور می‌رسانیده‌اند و یادآور شده‌اند که این نسب‌نامه را ابن صیرفی از

نوشته وزیر ابوالقاسم حسین مغربی پسر ابوالحسن برگرفته است.

از آن‌جا که مغربی، خاندان مغربی را اصلاً اهل بصره خوانده است و نیز می‌دانیم که غالب مردم ساکن این شهر را از آغاز تأسیس آن، ایرانیان تشکیل می‌دادند، ایرانی

بودن این خاندان چندان بعید نیست، اگرچه انتساب آنان را به بهرام گور نمی‌توان اثبات کرد. با این همه این خلکان خود به استناد سخنی از متنبی که در کتاب «ادب

الخواص» وزیر ابوالقاسم مغربی آمده، بر آن است که اینان مغربی تبار بوده‌اند.

به هر حال ابوالقاسم حسین پدر ابوالحسن علی در بغداد زاده شد و همان‌جا رشد یافت و مشاغل متعدد سیاسی یافت. چون ابن رائق در موصل کشته شده بود، ابو

القاسم حسین به اخشید پیوست و چندی بعد با خاندانش به حلب نزد سیف‌الدوله حمدانی رفت و تا پایان عمر این امیر نزد او ماند و منصب کتابت او را داشت.

به هر حال ابو الحسن علی در حلب زاده شد و همان‌جا بر آمد و به دربار حمدانیان وارد شد. در وقایع سال 356 قمری از او به عنوان وزیر سیف‌الدوله حمدانی یاد شده

است. اگر این روایت درست باشد، باید گفت که سعدالدوله چون پس از سیف‌الدوله به امارات نشست، مقام ابوالحسن را تنزل کرد؛ زیرا نویری او را از کاتبان سعدالدوله

خوانده است، اما ابن عدیم یاد آور شده که در 371 قمری وقتی ابوصالح بن نانا وزیر سعدالدوله به بغداد کوچ کرد، ابوالحسن علی وزارت یافت.

ابوالحسن مغربی ظاهراً جز اشتغال به امور سیاسی و نظامی، با عالمان و روایان نیز مراوده داشت و خود دوستدار حدیث بود. چنان‌که گفته‌اند از دایی خود هارون بن

عبدالعزیز اوارجی حدیث نقل می‌کرد و حافظ عبدالغنی از او روایت کرده است.

وی دختر محمد بن ابراهیم بن جعفر نعمانی، صاحب کتاب «الغیبه»، از مشایخ نجاشی را به زنی داشت. ابو القاسم مغربی پسر او و ابوالفرج مغربی از فرزند زادگان او نیز

هر دو از دیوان سالاران و وزیران مشهور عصر بوده‌اند.*

*منابع: دائرةالمعارف بزرگ اسلامی، جلد 5، مقاله شماره 2106؛ پایگاه اطلاع‌رسانی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.